

Цифрові платформи як драйвер масштабування інноваційних стартап-проектів

Нечипорук О.В.

Вступ. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується активним впровадженням цифрових технологій, які трансформують традиційні бізнес-моделі та створюють нові можливості для розвитку підприємництва. Особливу роль у цих процесах відіграють цифрові платформи, що забезпечують взаємодію між різними економічними агентами, формуючи нові механізми створення та розподілу економічної цінності [1].

Цифрові платформи стали важливим інструментом розвитку інноваційного підприємництва, оскільки вони дозволяють стартапам швидко масштабувати свою діяльність, залучати інвестиції, отримувати доступ до глобальних ринків та формувати партнерські мережі. За оцінками дослідників, платформна економіка сьогодні формує значну частку цифрового ринку та продовжує демонструвати високі темпи зростання [2].

У контексті розвитку стартап-екосистем цифрові платформи виконують функцію інфраструктури, яка забезпечує ефективну взаємодію між підприємцями, інвесторами, споживачами та іншими учасниками ринку. Використання платформних технологій сприяє зниженню транзакційних витрат, підвищенню швидкості інноваційних процесів та створенню нових можливостей для масштабування бізнесу.

В умовах глобалізації та цифрової трансформації економіки питання використання цифрових платформ для розвитку інноваційних стартапів набуває особливої актуальності. Для України це питання є важливим також у контексті

формування сучасної інноваційної економіки та інтеграції у світовий цифровий простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика платформної економіки активно досліджується сучасними науковцями. Так, у роботах С. Намбісана, М. Райта та М. Фелдмана досліджується вплив цифрових технологій на трансформацію інноваційного підприємництва [1].

Значний внесок у дослідження цифрових платформ зробили такі зарубіжні науковці, як Г. Паркер, М. Ван Алстайн та С. Чоударі, які розглядають цифрові платформи як нову форму організації бізнесу та важливий інструмент створення економічної цінності [3].

У їхніх роботах цифрові платформи визначаються як багатосторонні ринки, що забезпечують взаємодію між різними групами користувачів і створюють мережеві ефекти. Саме наявність мережевих ефектів є ключовим фактором швидкого масштабування платформних бізнес-моделей [3].

Дослідження М. Кенні та Дж. Зайсмана також підкреслюють роль платформ у трансформації сучасної економіки та розвитку нових моделей підприємництва [4].

Українські науковці також приділяють значну увагу проблемам розвитку інноваційного підприємництва та стартап-екосистем. Зокрема, питання розвитку стартапів та інноваційних бізнес-моделей досліджуються у працях В. Геєця, М. Згуровського, О. Амоші та інших учених.

Дослідження показують, що розвиток стартапів значною мірою залежить від доступу до сучасних цифрових технологій, фінансових ресурсів та інноваційної інфраструктури [6].

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень у сфері інноваційного підприємництва та цифрової економіки, питання використання цифрових платформ як інструменту масштабування стартап-проектів потребує подальшого дослідження.

Зокрема, недостатньо дослідженими залишаються:

- механізми взаємодії стартапів із цифровими платформами;
- фактори успішного масштабування інноваційних проєктів у платформній економіці;
- роль цифрових екосистем у розвитку стартапів;
- управлінські інструменти використання платформних бізнес-моделей.

Метою статті є дослідження ролі цифрових платформ у процесах масштабування інноваційних стартап-проєктів та визначення ключових факторів ефективного використання платформних рішень у розвитку підприємницької діяльності.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1. дослідити економічну сутність цифрових платформ;
2. проаналізувати особливості платформних бізнес-моделей;
3. визначити роль цифрових платформ у масштабуванні стартапів;
4. сформувати модель взаємодії стартапів із цифровими платформами.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети у статті використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, які дозволили всебічно дослідити роль цифрових платформ у масштабуванні інноваційних стартап-проєктів.

У процесі дослідження застосовано такі методи:

1. Аналіз і синтез. Застосовано для вивчення теоретичних підходів до визначення сутності цифрових платформ, а також для узагальнення результатів наукових досліджень у сфері платформної економіки та інноваційного підприємництва [3; 4].

2. Порівняльний аналіз. Використано для дослідження різних типів цифрових платформ та їх ролі у розвитку стартап-проєктів.

3. Системний підхід. Дозволив розглянути цифрові платформи як складову інноваційної екосистеми, яка забезпечує взаємодію між підприємцями, інвесторами, користувачами та іншими учасниками ринку.

4. Структурно-функціональний метод. Застосовано для дослідження функціональних характеристик цифрових платформ та визначення їх ролі у процесах масштабування стартапів.

5. Графічний метод. Використано для візуалізації результатів дослідження, зокрема побудови моделі масштабування стартапів за допомогою цифрових платформ.

Використання зазначених методів дозволило сформуванню комплексного уявлення про механізми використання цифрових платформ у розвитку інноваційного підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній економіці цифрові платформи стали важливою інфраструктурою для розвитку підприємництва, інновацій та глобальної торгівлі. Вони забезпечують взаємодію між різними групами користувачів і створюють умови для формування нових ринкових механізмів.

За визначенням дослідників, цифрова платформа є технологічною інфраструктурою, яка забезпечує взаємодію між виробниками та споживачами товарів і послуг, а також створює умови для формування мережевих ефектів [3].

Ключовою особливістю цифрових платформ є наявність мережевих ефектів, які полягають у тому, що цінність платформи зростає зі збільшенням кількості її користувачів. Це створює передумови для швидкого масштабування бізнесу та розвитку нових інноваційних моделей підприємництва [4, 9].

Цифрові платформи можуть виконувати різні функції:

- забезпечення комунікації між користувачами;
- створення середовища для обміну товарами та послугами;
- надання доступу до цифрових ресурсів;
- формування інноваційних екосистем.

Для стартапів цифрові платформи виступають не лише каналом доступу до ринку, але й інструментом масштабування бізнесу.

Розвиток стартапів значною мірою залежить від можливості швидкого масштабування бізнесу. Традиційні моделі розвитку підприємництва часто потребують значних фінансових ресурсів, часу та організаційних зусиль.

Використання цифрових платформ дозволяє значно спростити цей процес. Стартапи можуть використовувати платформні рішення для:

- залучення клієнтів;
- тестування інноваційних продуктів;
- залучення інвестицій;
- масштабування бізнесу на міжнародних ринках.

Дослідження показують, що стартапи, які використовують платформні моделі бізнесу, мають значно вищі темпи зростання порівняно з традиційними компаніями [7].

Важливою характеристикою цифрових платформ є їх здатність формувати цифрові екосистеми, які об'єднують підприємців, інвесторів, розробників та користувачів. У межах таких екосистем відбувається активний обмін інформацією, технологіями та ресурсами.

Це сприяє прискоренню інноваційних процесів та створює нові можливості для розвитку стартап-проектів.

Таблиця 1

Основні типи цифрових платформ у розвитку стартапів

Тип платформи	Характеристика	Приклад використання стартапами
1	2	3
Торговельні платформи	Платформи для продажу товарів та послуг	онлайн-маркетплейси
Інноваційні платформи	Платформи для розробки нових технологій	хмарні сервіси

1	2	3
Краудфандингові платформи	Платформи для залучення фінансування	фінансування стартапів
Соціальні платформи	Платформи для комунікації та маркетингу	просування продуктів
Освітні платформи	Платформи для навчання підприємців	розвиток компетенцій

Дані таблиці демонструють, що цифрові платформи можуть виконувати різні функції у процесі розвитку стартапів. Вони створюють умови для ефективної взаємодії між різними учасниками інноваційної екосистеми.

На основі проведеного дослідження можна виділити кілька основних етапів масштабування стартап-проектів за допомогою цифрових платформ (рис. 1).

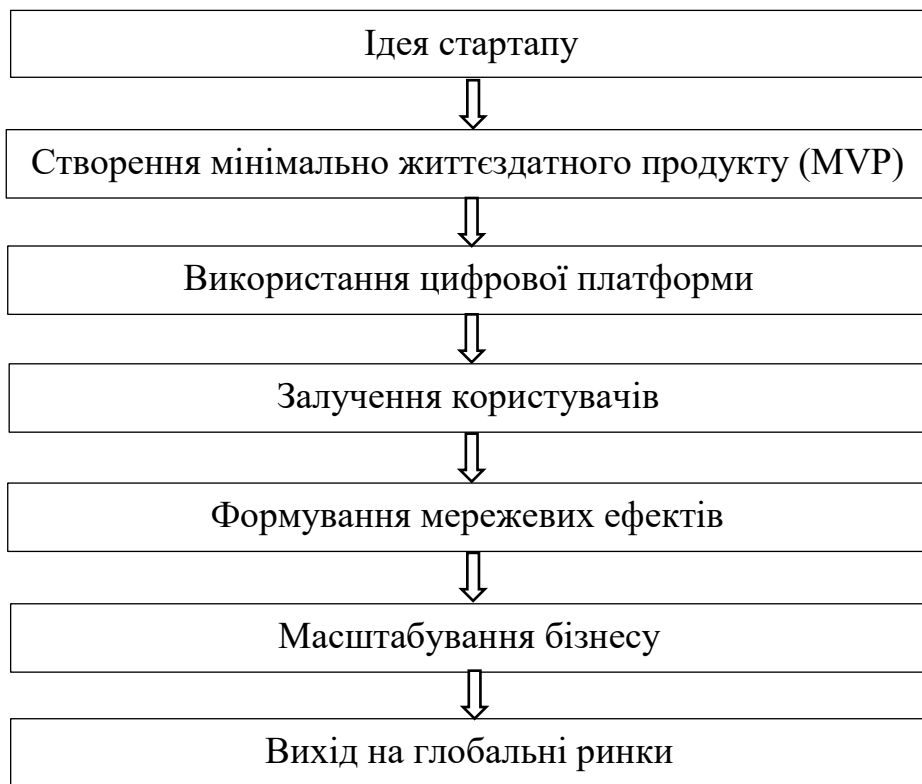

Рис. 1. Модель масштабування інноваційного стартапу через цифрові платформи

Представлена модель демонструє, що цифрові платформи відіграють ключову роль у процесі розвитку стартапів. Вони забезпечують доступ до ринку, дозволяють швидко тестувати бізнес-гіпотези та створюють умови для масштабування інноваційних продуктів.

Ефективність використання цифрових платформ у розвитку стартапів залежить від низки факторів.

До основних факторів можна віднести:

1. Технологічний фактор – рівень розвитку інформаційних технологій.
2. Фінансовий фактор – доступ до інвестиційних ресурсів.
3. Інституційний фактор – наявність сприятливого регуляторного середовища.
4. Інноваційний фактор – рівень розвитку науково-технологічного потенціалу.

У сукупності ці фактори формують основу для розвитку інноваційного підприємництва та ефективного використання цифрових платформ.

Розвиток цифрових платформ сприяв формуванню нового типу економічних відносин, який отримав назву платформної економіки. Основною характеристикою цієї моделі є використання цифрових технологій для організації взаємодії між різними групами користувачів, що створює нові можливості для формування доданої вартості.

Платформізація бізнесу суттєво впливає на розвиток інноваційного підприємництва. Зокрема, цифрові платформи забезпечують:

- зниження бар'єрів входу на ринок;
- скорочення транзакційних витрат;
- доступ до глобальних ринків;
- прискорення інноваційних процесів [5].

Згідно з аналітичними звітами міжнародних організацій, розвиток платформної економіки є одним із ключових факторів трансформації світової економіки [6].

Важливим економічним ефектом платформізації є формування мережових ефектів, які полягають у тому, що зі збільшенням кількості користувачів платформи зростає її економічна цінність. Саме цей фактор забезпечує швидке масштабування платформних компаній [4].

У результаті платформізація сприяє формуванню нових моделей створення вартості, у межах яких ключову роль відіграє взаємодія між учасниками цифрової екосистеми.

Для більш повного розуміння ролі цифрових платформ у розвитку стартапів доцільно провести порівняльний аналіз традиційної та платформної моделей бізнесу.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика традиційної та платформної моделей бізнесу

Критерій	Традиційна модель	Платформна модель
Джерело створення вартості	Виробництво товарів або послуг	Організація взаємодії між користувачами
Масштабування	Потребує значних ресурсів	Можливе за рахунок мережових ефектів
Бар'єри входу	Високі	Порівняно низькі
Швидкість зростання	Помірна	Висока
Географічні обмеження	Значні	Мінімальні

Представлена таблиця демонструє, що платформна модель має значні переваги з точки зору масштабування бізнесу. Саме тому вона активно використовується інноваційними стартапами.

Важливою характеристикою платформних компаній є їх здатність швидко розширювати свою діяльність на нові ринки. Це пояснюється тим, що цифрові платформи можуть функціонувати у глобальному середовищі без значних витрат на фізичну інфраструктуру.

Сучасні дослідження свідчать, що цифрові платформи стають основою формування нових економічних екосистем, які об'єднують різні цифрові сервіси та інноваційні бізнес-моделі [7].

До ключових тенденцій розвитку платформної економіки можна віднести:

1. Зростання ролі цифрових екосистем. Компанії дедалі частіше формують власні екосистеми, які об'єднують різні цифрові сервіси та продукти.

2. Інтеграція штучного інтелекту. Використання технологій штучного інтелекту дозволяє цифровим платформам ефективніше аналізувати дані та оптимізувати взаємодію між користувачами.

3. Розвиток економіки даних. Дані стають одним із ключових ресурсів у платформній економіці.

4. Зростання ролі стартапів. Стартапи активно використовують цифрові платформи для швидкого тестування бізнес-гіпотез та масштабування інноваційних продуктів.

Ці тенденції формують нову модель економічного розвитку, у межах якої цифрові технології відіграють вирішальну роль.

Цифрові платформи є важливим елементом сучасних стартап-екосистем. Вони створюють середовище, у якому відбувається взаємодія між підприємцями, інвесторами, науковцями та користувачами.

Стартап-екосистема включає такі основні елементи:

– інноваційні підприємці;

- інвестори;
- університети та дослідницькі центри;
- державні інституції;
- цифрові платформи.

У межах цієї системи цифрові платформи виконують роль інфраструктури, яка забезпечує ефективну взаємодію між її учасниками.

У звітах міжнародних організацій також зазначається, що цифрова трансформація економіки сприяє розвитку стартап-екосистем та стимулює інноваційну діяльність [8].

Для України розвиток цифрових платформ має особливе значення, оскільки він сприяє інтеграції національної економіки у глобальний цифровий простір.

На практиці стартапи використовують цифрові платформи для вирішення різних завдань.

Найбільш поширеними напрямками використання є:

- просування інноваційних продуктів;
- тестування бізнес-моделей;
- залучення інвестицій;
- формування спільнот користувачів.

Використання платформних рішень дозволяє стартапам швидко адаптуватися до змін ринкового середовища та ефективно використовувати наявні ресурси.

Водночас використання цифрових платформ пов'язане з певними ризиками, серед яких:

- залежність від платформної інфраструктури;
- конкуренція з боку інших учасників платформи;
- питання захисту даних.

Тому важливим завданням підприємців є формування ефективної стратегії використання платформних технологій.

У сучасному підприємницькому середовищі ефективне використання цифрових платформ потребує формування чіткої стратегічної моделі розвитку стартапу. Платформна економіка створює нові можливості для підприємців, але водночас висуває нові вимоги до управління інноваційними проектами.

Одним із ключових факторів успішного використання цифрових платформ є вибір оптимальної бізнес-моделі, яка відповідає специфіці стартапу та його стратегічним цілям. У цьому контексті важливого значення набуває концепція platform-based business model, що передбачає створення цифрового середовища для взаємодії між різними групами користувачів [3].

Іншим важливим аспектом є формування мережових ефектів, які забезпечують зростання цінності платформи для її користувачів. Чим більше учасників долучається до платформи, тим більшою стає її економічна ефективність [4].

Важливим напрямом розвитку стартапів є також інтеграція платформних рішень із сучасними технологіями, зокрема:

- штучним інтелектом;
- технологіями аналізу великих даних;
- хмарними сервісами;
- блокчейн-технологіями.

Використання цих технологій дозволяє підвищити ефективність функціонування цифрових платформ та розширити можливості для розвитку інноваційних бізнес-моделей.

Подальший розвиток цифрових платформ значною мірою визначатиме трансформацію підприємницької діяльності у найближчі десятиліття. У сучасних умовах платформи стають основою формування нових економічних екосистем, які об'єднують різних учасників ринку.

Основними напрямками розвитку платформної економіки є:

1. Поглиблення цифрової трансформації бізнесу. Все більше компаній переходять до використання цифрових платформ як основного інструменту організації бізнес-процесів.

2. Інтеграція платформних рішень у державне управління. Цифрові платформи використовуються для розвитку електронного урядування та підтримки підприємництва.

3. Формування глобальних цифрових екосистем. Міжнародні платформи стають ключовими центрами економічної активності.

4. Зростання ролі інноваційних стартапів. Стартапи дедалі активніше використовують цифрові платформи для створення нових продуктів і послуг.

Для України розвиток платформної економіки відкриває значні можливості для інтеграції у світову цифрову економіку та підвищення конкурентоспроможності національного бізнесу.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що цифрові платформи відіграють ключову роль у процесах масштабування інноваційних стартап-проектів. Вони створюють нові можливості для розвитку підприємництва, забезпечуючи ефективну взаємодію між різними учасниками ринку.

Отримані результати підтверджують, що цифрові платформи є одним із ключових драйверів розвитку сучасної цифрової економіки та відіграють важливу роль у масштабуванні інноваційних стартап-проектів [9; 10].

У статті проаналізовано основні характеристики цифрових платформ, визначено їх роль у розвитку стартапів та досліджено фактори, що впливають на ефективність використання платформних технологій.

Результати дослідження дозволили сформулювати такі основні висновки:

1. Цифрові платформи є одним із ключових драйверів розвитку сучасної цифрової економіки.

2. Використання платформних бізнес-моделей сприяє зниженню бар'єрів входу на ринок та прискоренню інноваційних процесів.

3. Мережеві ефекти є основним фактором швидкого масштабування платформних компаній.

4. Стартапи, які використовують цифрові платформи, мають значно більші можливості для виходу на глобальні ринки.

Отримані результати підтверджують, що розвиток платформної економіки має важливе значення для формування сучасної моделі інноваційного підприємництва.

Перспективи подальших досліджень. Подальші наукові дослідження можуть бути спрямовані на:

- аналіз впливу штучного інтелекту на розвиток цифрових платформ;
- дослідження механізмів державної підтримки платформної економіки;
- вивчення ролі платформних екосистем у розвитку стартапів;
- оцінювання економічної ефективності платформних бізнес-моделей.

Список використаних джерел

1. Nambisan S., Wright M., Feldman M. The digital transformation of innovation and entrepreneurship. *Research Policy*. 2022. Vol. 51. No. 1.

2. Kraus S., Breier M., Jones P. Digital transformation and entrepreneurship: A systematic literature review. *Journal of Business Research*. 2021. Vol. 124. P. 102–115.

3. Parker G., Van Alstyne M., Choudary S. Platform strategy in the digital economy. *Management Science*. 2021. Vol. 67. No. 1. P. 45–62.

4. Kenney M., Zysman J. The platform economy and digital transformation. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*. 2020. Vol. 13. No. 1. P. 55–76.

5. OECD. *Startups, Scaleups and Digital Transformation*. Paris : OECD Publishing, 2022.

6. World Economic Forum. *Digital Platforms and Global Competitiveness Report*. Geneva : WEF, 2022.

7. European Commission. Digital Economy and Society Index Report 2023. Brussels, 2023.
8. World Bank. Digital Economy for Europe and Central Asia. Washington : World Bank Publications, 2021.
9. Cusumano M., Gawer A., Yoffie D. The Business of Platforms in the Digital Age. New York : Harper Business, 2021.
10. OECD. Digital Economy Outlook 2023. Paris : OECD Publishing, 2023.

Анотація

Нечипорук О.В.

Цифрові платформи як драйвер масштабування умовах інноваційних стартап-проектів

У сучасних розв'язках розвитку цифрової економіки значну роль у формуванні конкурентоспроможності інноваційних підприємств відіграють цифрові платформи, які створюють нові можливості для масштабування стартап-проектів. Швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, поширення платформних бізнес-моделей та зростання ролі цифрових екосистем суттєво змінюють традиційні підходи до організації підприємницької діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження механізмів використання цифрових платформ як інструменту масштабування інноваційних стартапів.

Метою статті є дослідження ролі цифрових платформ у процесах масштабування інноваційних стартап-проектів та визначення ключових факторів ефективного використання платформних рішень у розвитку підприємництва. У межах дослідження розглянуто основні характеристики цифрових платформ, їх економічну природу та функціональні особливості. Проведено аналіз сучасних платформних бізнес-моделей, які використовуються стартапами для прискорення зростання та виходу на глобальні ринки.

У статті визначено основні переваги використання цифрових платформ для стартапів, серед яких: зниження транзакційних витрат, розширення доступу до ринків, залучення інвестицій, формування цифрових екосистем та прискорення інноваційних процесів. Також досліджено фактори, що впливають на ефективність масштабування стартап-проектів за допомогою платформних рішень.

На основі проведеного аналізу сформовано модель взаємодії стартапів і цифрових платформ, яка демонструє ключові етапи масштабування інноваційного бізнесу. Запропоновано практичні рекомендації щодо використання платформних інструментів для розвитку стартапів у сучасній цифровій економіці.

Результати дослідження можуть бути використані підприємцями, інвесторами, науковцями та державними органами для формування ефективної політики підтримки інноваційного підприємництва.

Ключові слова: інноваційне підприємництво, стартапи, цифрові платформи, масштабування бізнесу, стартап-екосистема.

Відомості про авторів

Нечипорук Оксана Василівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця.

Контактна інформація: 067-42-56-777, nechyporukoksana1406@gmail.com

Офіційне написання англійською мовою:

Nechyporuk Oksana V.

Контактна особа – Нечипорук О.В.

Наданий матеріал раніше не публікувався та в інші видання не надсилався.